

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP WOJEWÓDZKI

8 marca 2024 r. godz. 11.00

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem – dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie, podobnie jak fragmenty odpowiedzi zapisane nieczytelne.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej Wojewódzkiej Komisji Konkursowej		

Tekst i ilustracje do zadania 1.

Politycznym ideałem było biurokratyczne cesarstwo, na czele którego stał Król – Mędrzec. Miał być jak ojciec lub kochający syn dla swego ludu. Poddani mieli pragnąć jego kierownictwa i władania państwem. Cesarz, jako syn Nieba, wraz ze swymi doradcami miał stanowić elitę duchową państwa (elitę nie z urodzenia, lecz z edukacji). Do tych urzędów należało dobierać osoby najbardziej świątobliwe, utalentowane oraz uczone, które powszechnie były zwane mandarynami. Każda władza była świecka, ale też duchowa zarazem ze względu na pożądanie uzyskania mandatu od Nieba do sprawowania rządów. Kraj miał dbać o harmonię i ład oraz o przestrzeganie rytuałów.

Na podstawie: [https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/78929/06_Klitynska_P_Mysl_\[...\].pdf](https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/78929/06_Klitynska_P_Mysl_[...].pdf)

Na podstawie: https://ichef.bbci.co.uk/news/976/cpsprodpb/C73F/production/_100770015_hi046058565.jpg.webp; [https://eksperientalnie.pl/wp-content/uploads/2023/04/\[...\]-768x1024.jpeg](https://eksperientalnie.pl/wp-content/uploads/2023/04/[...]-768x1024.jpeg)

https://ichef.bbci.co.uk/news/976/cpsprodpb/C73F/production/_100770015_hi046058565.jpg.webp
[https://h-ria.pl/wp-content/webp-express/webp-images/uploads/2021/04/\[...\].jpg.webp](https://h-ria.pl/wp-content/webp-express/webp-images/uploads/2021/04/[...].jpg.webp)

...../1

Zadanie 1.1. (0–1)

Rozstrzygnij, na której ilustracji (A–D) przedstawiony jest cesarz, którego filozoficzną koncepcję władzy opisano w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

...../1

Zadanie 1.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z tekstu wynika, że w opisywanej cywilizacji obowiązywała zasada merytokracji (łac. meritorius – odpowiadający zasługom, kompetencjom; gr. kratia – władza)	P	F
Wszystkie cesarstwa, których władców przedstawiono na ilustracjach, posiadały ziemie na obszarze Azji.	P	F

Tekst, ilustracje i taśma chronologiczna do zadania 2.

Wojnę pobożną śpiewam i Hetmana,
Który święty Grób Pański wyswobodził;
O, jako wiele dla Chrystusa Pana
Rozumem czynił i ręką dowodził.
Tam wódz, i w twarz poważny, i w mowę,
Takową do swoich uczynił przemowę:
«Zacni Rycerze, od Boga obrani,
Abyście wiarę świętą rozmnożyli,
Którzyście łaską Jego warowani,
Tak wiele ziemi i morza przebyli.
To nasz cel pierwszy, to było staranie,
Abyśmy murów syjońskich dobyli».

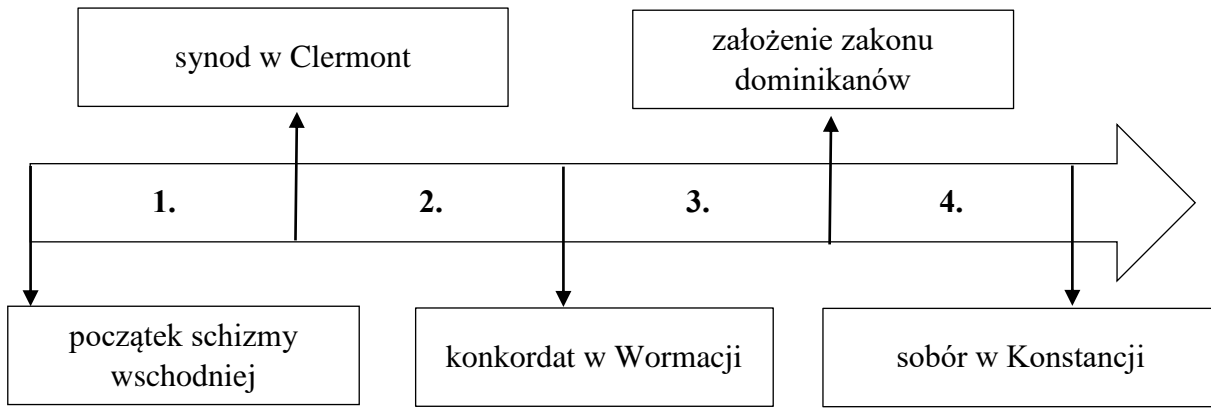
Na podstawie: [https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/\[...\].html](https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/[...].html)

Na podstawie: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a4/2014-06_\[...\]090_%2814936890061%29.jpg/800px-2014-06_\[...\]090_%2814936890061%29.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a4/2014-06_[...]090_%2814936890061%29.jpg/800px-2014-06_[...]090_%2814936890061%29.jpg)

Na podstawie: [https://www.kiwi.com/stories/wp-content/uploads/2022/05/\[...\]-night-bridge-view_body.jpg](https://www.kiwi.com/stories/wp-content/uploads/2022/05/[...]-night-bridge-view_body.jpg)

...../1

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, która z ilustracji – A czy B – przedstawia wygląd współczesny fragmentu miasta, które stanowiło wspomniany w tekście *cel pierwszy wojny pobożnej*. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

Zadanie 2.2. (0–1)

...../1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia, o których mowa w tekście, miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.   B. 2.   C. 3.   D. 4.

Tekst do zadania 3.

Był królem Czech i Polski, żyjącym na przełomie XIII i XIV wieku. Był jednym z głównych konkurentów do władzy nad osłabioną długim rozbiem dzielnicowym Polską. W 1299 roku zajął większość kraju, a rok później w katedrze gnieźnieńskiej koronował się także na polskiego króla. Nadmierne ambicje doprowadziły go do ostrego konfliktu nie tylko z królem rzymskim Albrechtem Habsburgiem, ale też z kurią papieską Bonifacego VIII.

Na podstawie: [https://www.polskieradio.pl/8/4822/Artykul/2664337\[...\]-lotny-wlodarz-czy-najejdzca](https://www.polskieradio.pl/8/4822/Artykul/2664337[...]lotny-wlodarz-czy-najejdzca)

...../1

Zadanie 3. (0–1)

Podaj nazwę dynastii, z której wywodził się scharakteryzowany w tekście *król Czech i Polski*.

.....

Teksty i ilustracja do zadania 4.

Tekst I

Wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu. Aby więc całość państw, wolność obywatelska i porządek społeczności w równej wadze na zawsze zostały, trzy władze rząd narodu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą, to jest władza prawodawcza w stanach zgromadzonych, władza najwyższa wykonawcza w królu i straży i władza sądownicza w jurysdykcjach, na ten koniec ustanowionych.

Na podstawie: *Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych. z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bodnaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 434.

Tekst II

Ponieważ prawa ogólne i ustawy publiczne dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na tym walnym sejmie radomskim wraz ze wszystkimi Królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich, co by było z ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej oraz ze szkodą i krzywdą czyjąkolwiek, tudzież zmierzało ku zmianie prawa ogólnego i wolności publicznej.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 1, Warszawa 1994, s. 132.

Tekst III

Iż już Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna a spolna Rzeczpospolita, która się z dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła. Sejmy i rady ten oboj naród ma zawsze mieć spolne koronne pod królem polskim, panem swym, i zasiadać tak panowie litewscy między pany koronnymi osobami swemi, jako posłowie litewscy między posły koronnymi.

Na podstawie: *Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych. z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bodnaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 101–102.

Tekst IV

A iż w Rzeczypospolitej naszej jest różnorodność niemała z strony wiary krześcijańskiej, zabiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi rozruchy jakie szkodliwe nie wszczęły, które po innych królestwach jaśnie widzimy, obiecujemy to sobie spólnie za nas i za potomki nasze na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, pod wiarą, czcią i sumieniem naszym, iż którzy jestechny różni w wierze, pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w Kościołach krwi nie przelewać.

Na podstawie: [https://historia.org.pl/2009/10/27/\[...\]](https://historia.org.pl/2009/10/27/[...])

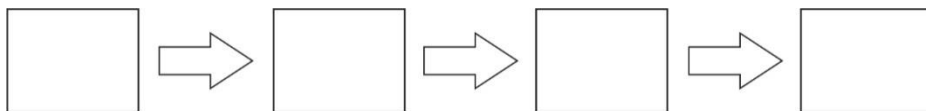

Historia Polski. Atlas ilustrowany, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 55.

Zadanie 4.1. (0–1)

...../1

Uporządkuj zacytowane wyżej teksty w kolejności chronologicznej ich powstania. Wpisz numery I–IV w kratki we właściwej kolejności.

Zadanie 4.2. (0–1)

...../1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższa ilustracja stanowi wyobrażenie zaprzysiężenia dokumentu oznaczonego numerem

- A. I.
- B. II.
- C. III.
- D. IV.

Zadanie 4.3. (0–1)

...../1

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście I przywołano zasadę współtworzenia szlacheckiego parlamentu przez trzy stany sejmujące.	P	F
Dokument zacytowany w tekście IV gwarantował m.in. wolność religijną Żydom.	P	F

Zadanie 5. (0–3)

...../3

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej komórce nazwę miasta-siedziby i stulecie powstania każdej z opisanych uczelni.

	Fragmety haseł encyklopedycznych	Nazwa miasta	Wiek założenia
1.	Wyższa uczelnia założona przez kanclerza Jana Zamoyskiego, mająca kształcić światłych obywateli przygotowanych do uczestnictwa w życiu publicznym. Duże zasługi w jej organizowaniu położył Szymon Szymonowicz.		
2.	Wyższa uczelnia utworzona z kolegium jezuickiego na mocy aktu fundacyjnego króla Jana II Kazimierza. Profesorami byli m.in.: T. Krusiński, K. Niesiecki, G. Piramowicz.		
3.	Wyższa uczelnia ustanowiona na mocy aktu fundacyjnego króla Stefana Batorego, przekształcającego kolegium jezuickie w uniwersytet. Do profesorów akademii należeli m.in.: Piotr Skarga i Jakub Wujek.		

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 1, 6, 28, Warszawa 2001, 2005, s. [...].

Ilustracja i teksty do zadania 6.

[https://media04.meinbezirk.\[...\]/article/2015/05/23/5/1847685_XXL.jpg](https://media04.meinbezirk.[...]/article/2015/05/23/5/1847685_XXL.jpg)

Tekst A

Otrzymał staranne wykształcenie, francuscy wychowawcy zaszczepili mu zamiłowanie do literatury. Budowanie potęgi państwa pojmował jako podstawową rację stanu, bez względu na koszty ponoszone przez poddanych; prowadził jednocześnie życie intelektualne, pisał wiersze, grał na flecie, nawiązał korespondencję z Wolterem. Jego despotyczne panowanie, żądające bezwzględnej dyscypliny poddanych i służby dla państwa, były swoistą szkołą tresury dla armii i ludności; znacznie umocnił militarystykę, a armia, licząca w roku jego śmierci ok. 200 tysięcy żołnierzy, należała do najlepszych w Europie. Jako wódz i mąż stanu uzyskał już u współczesnych przydomek Wielkiego. Zmarł w Poczdamie.

Na podstawie: [https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/\[...\]3902965.html](https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/[...]3902965.html)

Tekst B

Był obdarzony dużymi zdolnościami politycznymi i organizacyjnymi, zaznajomiony ze sprawami polityki, ekonomii i wojska, sprawował władzę w duchu oświeconego absolutyzmu, wykazując ambicje zreformowania państwa i dalszej ekspansji. Już pod rządami Marii Teresy brał aktywny udział w działaniach dyplomatycznych. Dynamizm koncepcji, doktrynerstwo poglądów, jak i chęć szybkiej ich realizacji były przyczyną konfliktów z Marią Teresą; gdy po jej śmierci przejął pełnię władzy, rozpoczął okres gorączkowych reform, które dotyczyły niemal wszystkich dziedzin życia. Dążył przede wszystkim do unifikacji różnorodnych terytoriów monarchii.

Na podstawie: [https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/\[...\]3918386.html](https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/[...]3918386.html)

Zadanie 6.1. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, czy postać upamiętniona na pomniku działała na dworze władcy scharakteryzowanego w tekście A czy w tekście B. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

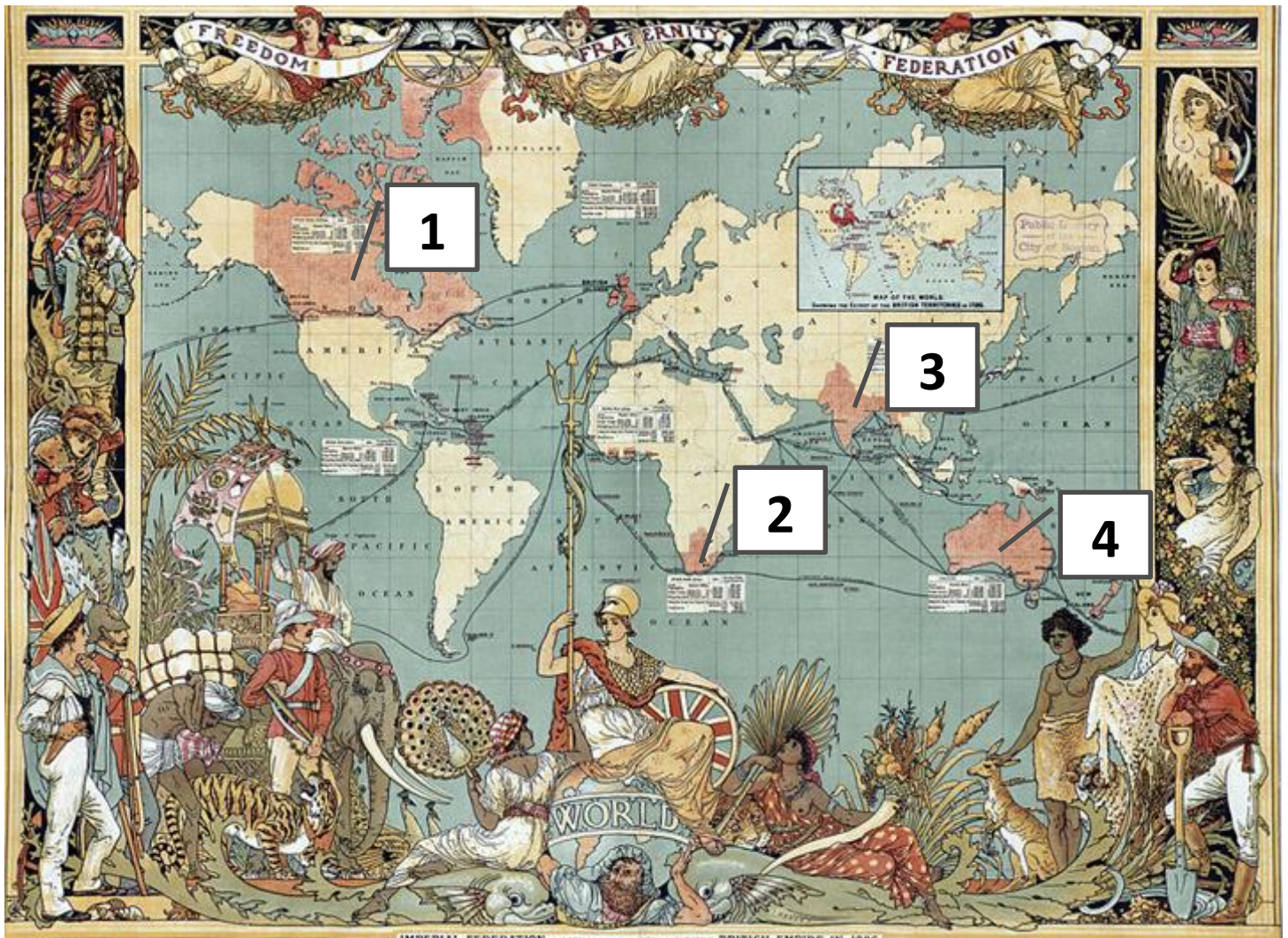
Zadanie 6.2. (0–1)

...../1

Korzystając z informacji dostępnych w źródłach oraz wiedzy własnej, podaj nazwę stylu muzycznego (i okresu w dziejach muzyki), w którym tworzył uhonorowany pomnikiem artysta.

Nazwa stylu / okresu: .....

Mapa i tekst do zadania 7.

Tłumaczenie napisów wokół mapy: *Freedom* – Wolność, *Fraternity* – Braterstwo, *Federation* – Wspólnota, *World* – Świat, *Imperial Federation...* – Imperialna Wspólnota: mapa świata z oznaczeniem zasięgu Imperium Brytyjskiego w 1886 r.

Na podstawie:

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Imperium_brytyjskie#/media/Plik:Imperial_Federation,_Map_of_the_World_Showing_the_Extent_of_the_British_Empire_in_1886_\(levelled\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Imperium_brytyjskie#/media/Plik:Imperial_Federation,_Map_of_the_World_Showing_the_Extent_of_the_British_Empire_in_1886_(levelled).jpg)

Czy posmarowanie pocisku smalcem może być przyczyną powstania? Tak właśnie się stało półtora wieku temu. Anglicy zabrali się za konsolidację władzy kolonialnej, ograniczając znaczenie maharadżów. Zakazali barbarzyńskiego skądinąd rytuału sati, czyli całopalenia wdów wraz ze zwłokami męża. Wcielając ludzi różnych wyznań do armii kolonialnej, podporządkowywali ich religijne przekonania regulaminom wojskowym. Iskrą, która wywołała potężny wybuch, stała się wymiana staroświeckich luśni na karabiny Enfield. Żołnierze musieli czyścić lufy i konserwować je tłuszczem wołowym lub wieprzowym, co wyznawcy jednej z religii uznali za świętokradztwo, a drugiej – za obelgę. Nazywano ich sipajami. Dowiedziawszy się o pochodzeniu tłuszczu, odmówili wykonywania rozkazów.

[https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/historia/1511410,1,\[...\]](https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/historia/1511410,1,[...]).read

Zadanie 7.1. (0–1)

...../1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia, o których mowa w tekście, rozegrały się na terytorium oznaczonym na mapie numerem

- A. 1.   B. 2.   C. 3.   D. 4.

Zadanie 7.2. (0–1)

...../1

Podaj nazwy dwóch religii, o których mowa w tekście.

..... i .....

Zadanie 7.3. (0–1)

...../1

Podaj imię brytyjskiej królowej, której okresu panowania dotyczy ilustracja.

Imię królowej: .....

Tekst do zadania 8.

Miasto powstało jako niewielka osada celtycka. Następnie zainteresowali się nim Rzymianie, tworząc tu swój obóz. We wczesnym średniowieczu znalazło się w granicach państwa Franków, a w 1262 r. otrzymało status wolnego miasta niemieckiej Rzeszy. Status ten zachowało także po wcieleniu do Francji przez Ludwika XIV (1681). Niemal dwieście lat później znowu przeszło w ręce niemieckie, zaś po kolejnej wojnie znów zaanektowali je Francuzi. Wybuch następnego konfliktu oddał miasto w ręce III Rzeszy, jednak panowanie nazistów w Alzacji nie było naznaczone szczególnym okrucieństwem. Po wojnie te tereny powróciły do Francji, zaś samo miasto miało w niedalekiej przyszłości stać się jedną ze stolic zjednoczonej Europy.

Na podstawie: [https://www.national-geographic.pl/traveler/arttykul/\[...\]-siedziba-europejskich-instytucji-dlaczego-warto-odwiedzic-\[...\]](https://www.national-geographic.pl/traveler/arttykul/[...]-siedziba-europejskich-instytucji-dlaczego-warto-odwiedzic-[...])

...../3

Zadanie 8. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Tekst dotyczy dziejów **8.1.**_____. Z tekstu wynika, że w okresie pokoju miasto pozostawało w rękach niemieckich **8.2.**_____. Miasto można określić jako *jedną ze stolic zjednoczonej Europy*, ponieważ jest jednym z dwóch miejsc obrad **8.3.**_____.

8.1.	A. Brukseli	B. Luksemburga	C. Strasburga
8.2.	A. w latach 1681–1871	B. w latach 1871–1914	C. w latach 1918–1939
8.3.	A. Komisji Europejskiej	B. Parlamentu Europejskiego	C. Rady Europejskiej

Teksty i ilustracja do zadania 9.

Tekst I

Niemcy ponownie dotarli do Marny. Ale nie udało im się przełamać ani linii frontu, ani woli państw sojusznicznych. W lipcu, podczas drugiej bitwy nad Marną, „elastyczna defensywa” Petaina wykazała, że atakujący nie dysponują krytyczną masą przewagi w ofensywie. Potem 8 sierpnia, w „czarny piątek niemieckiej armii”, 456 brytyjskich czołgów przewaliło się przez linię frontu.

Tekst II

W czwartym dniu niemieckiej ofensywy na Verdun, oddziały następcy tronu zdobyły zbudowaną z betonu i kamienia twierdzę Douaumont. Fort znajdował się w połowie drogi do centrum miasta. Przez następne półtora roku miał stanowić centralny punkt bitwy, która nie miała sobie równych pod względem długości i nasilenia walk.

Tekst III

Oddziały desantowe wylądowały w Gallipoli w Cieśninie Dardanelskiej. Celem było zdobycie Stambułu i nawiązanie bezpośredniego kontaktu z Rosją. Plan był wspaniale obmyślony, ale zakończył się tragicznie. Trasę korpusu ekspedycyjnego, w którego skład wchodziła bohaterska Dywizja ANZAC z Australii i Nowej Zelandii, zdradzono zanim rozpoczął się marsz.

Tekst IV

Stolica Francji stanęła w obliczu klęski. Dosłownie w ostatnim momencie generał Joffre zarekwirował 600 taksówek Renaulta, które przewiozły na linię Marny wszystkie dostępne francuskie rezerwy. Niemieckiemu centrum armii zabrakło zaledwie odrobiny rozpędu; niemieckie prawe skrzydło znalazło się zaledwie odrobinę za daleko. Wobec tego linia frontu się cofnęła.

N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 1998, s. 961–962, 966–967, 979.

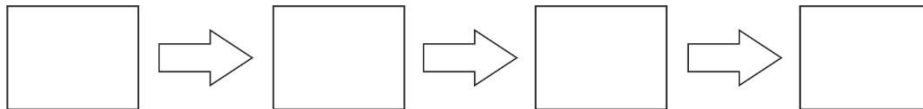

[https://www.medievalists.net/2022/07/how-\[...\]stay-with-us/attachment/3823000](https://www.medievalists.net/2022/07/how-[...]stay-with-us/attachment/3823000)

...../1

Zadanie 9.1. (0–1)

Uporządkuj opisane bitwy I wojny światowej w kolejności chronologicznej. Wpisz numery I–IV w kratki we właściwej kolejności.

Zadanie 9.2. (0–1)

...../1

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Generał wymieniony w tekście I zasłynął jako dowódca w bitwie opisanej w tekście II.	P	F
W bitwie opisanej w tekście IV użyto po raz pierwszy w historii gazów bojowych.	P	F

Zadanie 9.3. (0–1)

...../1

Do której z opisanych powyżej bitew I wojny światowej nawiązuje plakat? Podaj numer tekstu i uzasadnij swoją odpowiedź.

Tekst: .....

Uzasadnienie: .....

.....

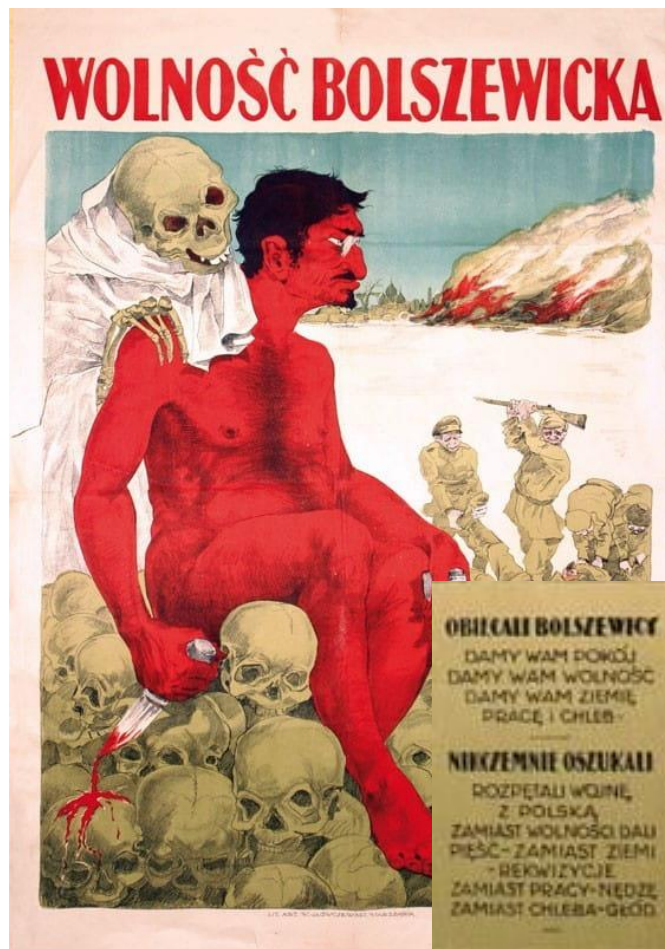
.....

.....

Tekst i ilustracja do zadania 10.

Miasto wyrosło na jedną z najwspanialszych metropolii Europy. Poza pałacami i budynkami rządowymi, na brzegach Newy wznosiły się zabudowania dużego portu i centrum handlowe. Ducha dwumilionowej wspólnoty jego mieszkańców wyrażał pomnik Miedzianego Jeźdźca, który sprezentowała miastu Katarzyna Wielka w hołdzie dla swojego poprzednika. Kiedy po raz pierwszy zmieniano nazwę miasta, ten, któremu miano je w przyszłości zadedykować, przebywał na wygnaniu w Szwajcarii, bez zbytnej nadziei na rychły powrót. Wszyscy jego główni współpracownicy zostali aresztowani pod zarzutem zdrady. Podczas procesu ich obrońcą był liberalny adwokat Aleksander Kiereński, który zapewne później żałował, że wybrał sobie takich klientów.

N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 1998, s. 964.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 227–230.

Zadanie 10.1. (0–1)

...../1

Korzystając z informacji zawartych w tekście, podaj nazwy, jakie kolejno nadawano opisanemu w tekście miastu przed 1991 r.

..... → ..... → .....

Zadanie 10.2. (0–1)

...../1

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wspomniany w tekście lider, który przebywał na wygnaniu w Szwajcarii, został przedstawiony także na powyższym plakacie propagandowym.	P	F
Ilustracja dotyczy wydarzeń wcześniejszych niż proces i aresztowania opisane w tekście.	P	F

Zadanie 10.3. (0–1)

...../1

Wyjaśnij, dlaczego – zdaniem autora tekstu – *liberalny adwokat Aleksander Kiereński zapewne później żałował, że wybrał sobie takich klientów.*

.....

.....

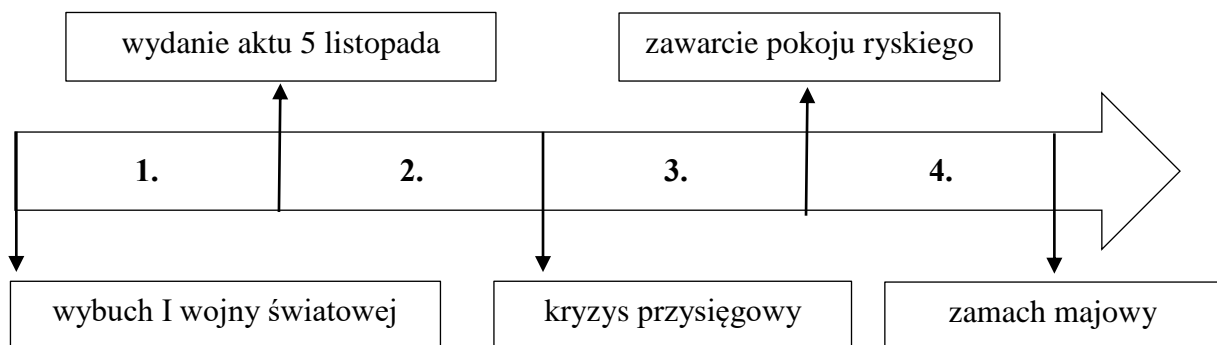
.....

.....

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 11.

Warczą karabiny i dzwonią pałasze,
Znów Piłsudski rusza w pole, a z nim chłopcy nasze.
Wodzu, wodzu miły! Przewódź świętej sprawie!
I każ trąbić trębaczowi, gdy staniam w Warszawie!
Wtedy wszystkie dzwony krakowskie zadzwonią,
A kolumnie zygmuntofskiej Tatry się pokłonią.
Gdy staniesz w Warszawie, wodzu, strzelcze szary,
Podepcz nogą z ostrogami butę carskiej mary!
Gdy staniesz w Warszawie w tym królewskim grodzie,
To poleci na rozprawę co jest sił w narodzie.
Wisłą wieść poleci – falami jasnemi, –
Że nie będzie już Moskali na piastowskiej ziemi.

https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Warcza_karabiny/tekst

Zadanie 11. (0–1)

...../1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pieśń powstała w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

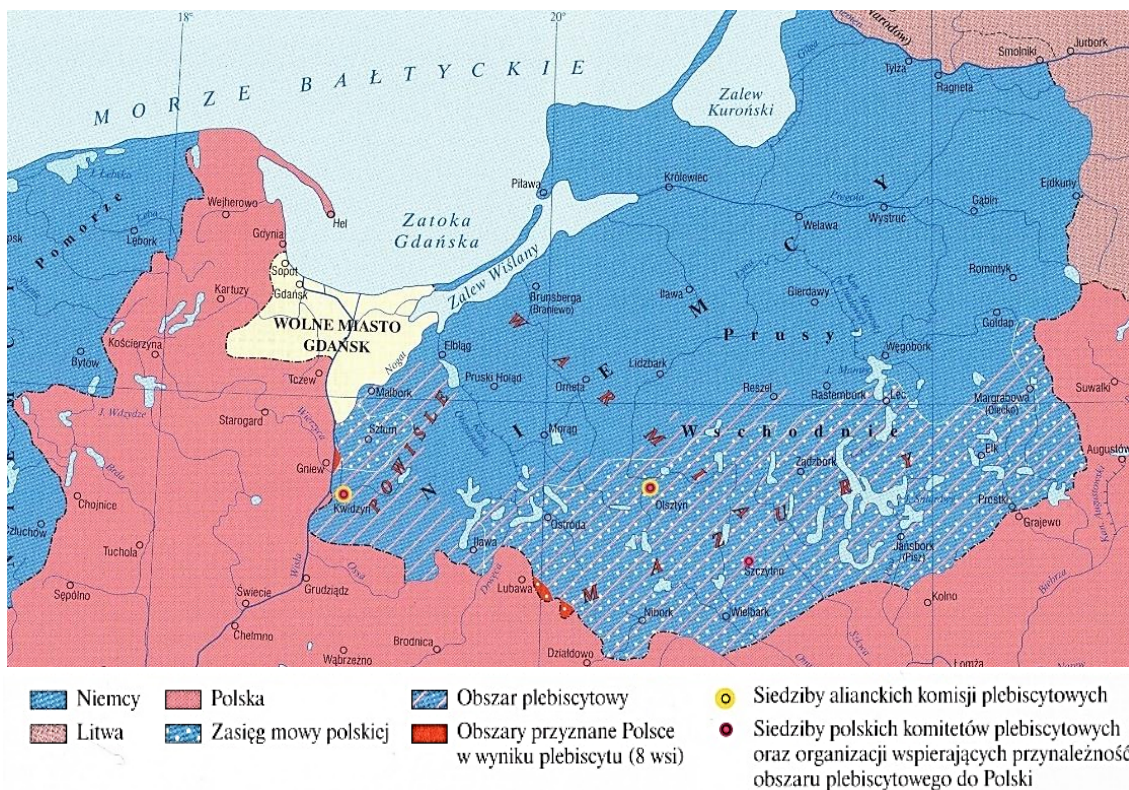
- A. 1.   B. 2.   C. 3.   D. 4.

Ilustracja, tekst i mapa do zadania 12.

Na podstawie: https://img1.onebid.pl/img/1573/362280_1b.jpg

Komisja Międzysojusznicza zaproponowała bardzo niekorzystny dla Polski podział. Na wieść o tym wybuchł strajk powszechny, a następnie rozpoczęły się walki powstańcze. Wzięło w nich udział około 50 000 Polaków. Dyktatorem powstania obwołał się Wojciech Korfanty. Dzięki powstaniu Liga Narodów przyznała Polsce 29% obszaru plebiscytowego i 46% ludności.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 216, 222.

Zadanie 12.1. (0–1)

...../1

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Zaprezentowany na ilustracji medalik upamiętnia <i>walki powstańcze</i> , o których mowa w tekście.	P	F
Z mapy wynika, że ludzie posługujący się mową polską zagłosowali w większości za przynależnością obszaru plebiscytowego do Niemiec.	P	F

Zadanie 12.2. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, które wydarzenia – opisane w tekście czy przedstawione na mapie – miały miejsce wcześniej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

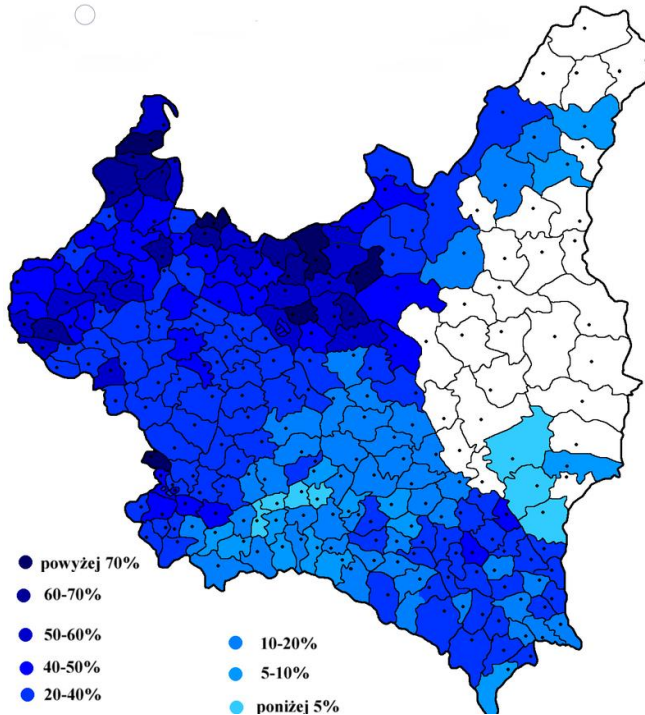
.....

Tabela, mapa i ilustracja do zadania 13.

Komitet wyborczy	Głosy		Mandaty	
	Liczba	%	Liczba	%
Chrześcijański Związek Jedności Narodowej	2 551 582	29,12	163	36,71
Blok Mniejszości Narodowych Rzeczypospolitej Polskiej	1 398 250	15,96	66	14,86
Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast”	1 153 397	13,16	70	15,77
Polskie Stronnictwo Ludowe „Wyzwolenie”	963 384	10,99	49	11,04
Polska Partia Socjalistyczna	906 537	10,35	41	9,23
Mniejsze komitety wyborcze	883 011	20,42	55	12,39

Na podstawie: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wybory_parlamentarne_w_Polsce [...]

Wyniki jednego z komitetów wyborczych
w wyborach do Sejmu

Na podstawie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wybory_parlamentarne_w_Polsce_\[...\]](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wybory_parlamentarne_w_Polsce_[...])
Historia Polski. Atlas ilustrowany, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 261.

Zadanie 13.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy tabela przedstawia wyniki wyborów parlamentarnych z 1922 r. czy 1928 r. Odpowiedź uzasadnij.

...../1

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 13.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy mapa przedstawia wyniki uzyskane w tych wyborach przez Chrześcijański Związek Jedności Narodowej czy przez Blok Mniejszości Narodowych RP. Odpowiedź uzasadnij.

...../1

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 13.3. (0–1)

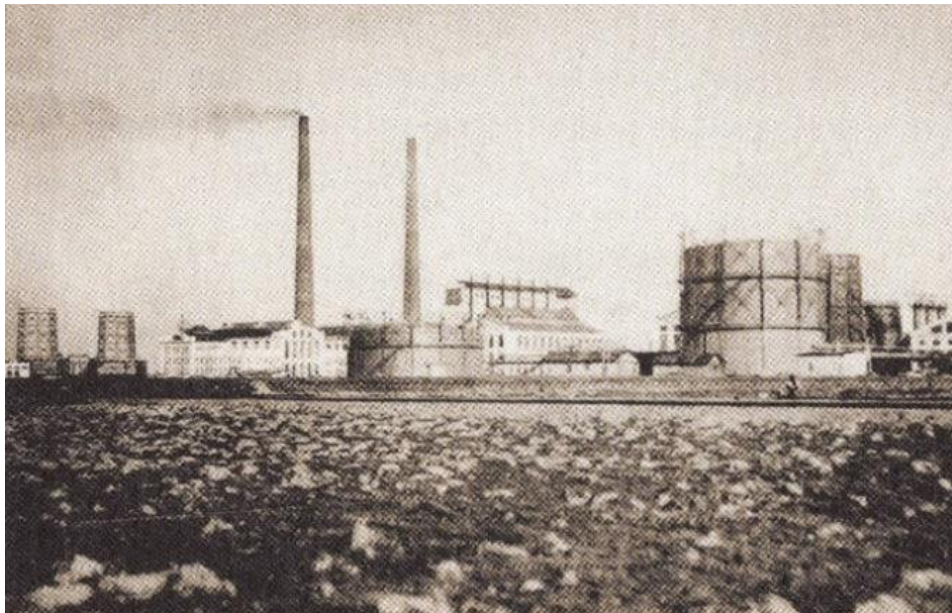
Podaj nazwę komitetu wyborczego, którego przywódcę przestawiono na ilustracji.

...../1

Ilustracje do zadania 14.

Na podstawie: [https://bi.im-g.pl/im/7f/ac/1a/z27967615IEG,Plaskorzezby-\[-...\].jpg](https://bi.im-g.pl/im/7f/ac/1a/z27967615IEG,Plaskorzezby-[-...].jpg)

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 240.

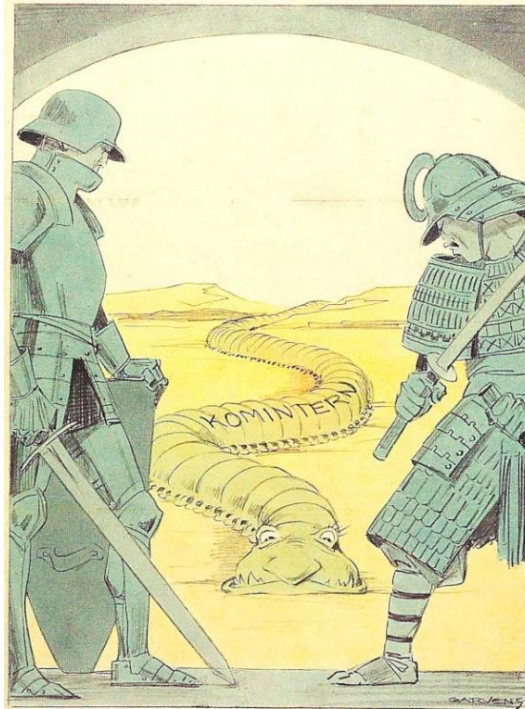
Zadanie 14. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

...../1

Jednym z budowniczych portu, o którego powstaniu mówi tablica pamiątkowa, był Eugeniusz Kwiatkowski.	P	F
Obie inwestycje, których dotyczą ilustracje, zostały ukończone za rządów sanacji.	P	F

Ilustracja i teksty do zadania 15.

<https://twitter.com/propagandopolis/status/1623701386750820354?lang=ar-x-fm>

Tekst I

Deklaracja wspólna prezydenta i premiera, którzy uważają za słuszne ogłosić pewne wspólne zasady, na których opierają oni swe nadzieje lepszej przyszłości dla świata: Ich kraje nie dążą do żadnej ekspansji terytorialnej lub innej. Nie zgodzą się oni na żadne zmiany terytorialne, które by nie odpowiadały swobodnie wyrażonym życzeniom ludów zainteresowanych. Spodziewają się oni, że po ostatecznym zniszczeniu tyranii nazistowskiej zapanuje pokój, który da rękojmię, że wszyscy ludzie we wszystkich krajach będą mogli pędzić swe życie wolni od strachu i niedostatku.

Na podstawie: K. Juszczak, T. Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996, s. 20.

Tekst II

Świadome, że celem Międzynarodówki jest rozkład istniejących państw i zawładnięcie nimi za pomocą wszelkich dostępnych środków oraz przekonane, że tolerowanie mieszania się Międzynarodówki w stosunki wewnętrzne narodów zagraża pokojowi świata, dla obrony przed rozkładem, państwa nasze zgodziły się na następujące postanowienia: Państwa układające się postanowią informować się nawzajem o działalności Międzynarodówki, naradzać się nad koniecznymi środkami obronnymi i realizować je w ścisłej współpracy.

Na podstawie: *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 108–109.

Tekst III

Przy okazji podpisania Paktu o nieagresji pełnomocnicy obu stron przedyskutowali w najściślejszej tajnych rozmowach sprawę granicy ich obopólnych stref interesów w Europie Wschodniej. Rozmowy te doprowadziły do następujących wniosków: W razie zmian terytorialnych

i politycznych na obszarach należących do państwa polskiego, strefy interesów obu państw będą rozgraniczone mniej więcej wzdłuż linii rzek Narwi, Wisły i Sanu. W każdym razie oba rządy rozwiążą tę sprawę w drodze przyjaznego porozumienia.

S. Sierpowski, *Źródła do historii powszechnej okresu międzywojennego*, t. 3, 1935–1939, Poznań 1992, s. 452–453.

Zadanie 15.1. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, do którego z dokumentów (tekst I, II czy III) odnosi się przedstawiona ilustracja. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do ilustracji i wybranego tekstu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

...../1

Uporządkuj zacytowane wyżej teksty w kolejności chronologicznej ich powstania. Wpisz numery I–III w kratki we właściwej kolejności.

Tekst i ilustracja do zadania 16.

Stalina namówiono, żeby przełknął zranioną dumę w sprawie Polski i podpisał traktat z innym sprzymierzeńcem Wielkiej Brytanii. W lipcu 1941 roku nastąpiło zawarcie traktatu politycznego. „Amnestią” miały zostać objęte miliony niewinnych Polaków deportowanych i więzionych na terenie ZSRR; w głębi Rosji miało powstać polskie wojsko. Dowództwo powierzono generałowi, którego świeżo uwolniono z lochów Łubianki.

N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 1998, s. 1090.

<https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Plyta1.jpg>

Zadanie 16.1. (0–1)

...../1

Podaj stosowaną przez historyków nazwę *traktatu*, o którym wspomina autor tekstu.

.....

Zadanie 16.2. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, czy formacja wojskowa, o której powstaniu mowa w tekście, stoczyła bitwę upamiętnioną przedstawionym na ilustracji pomnikiem. Odpowiedź uzasadnij.

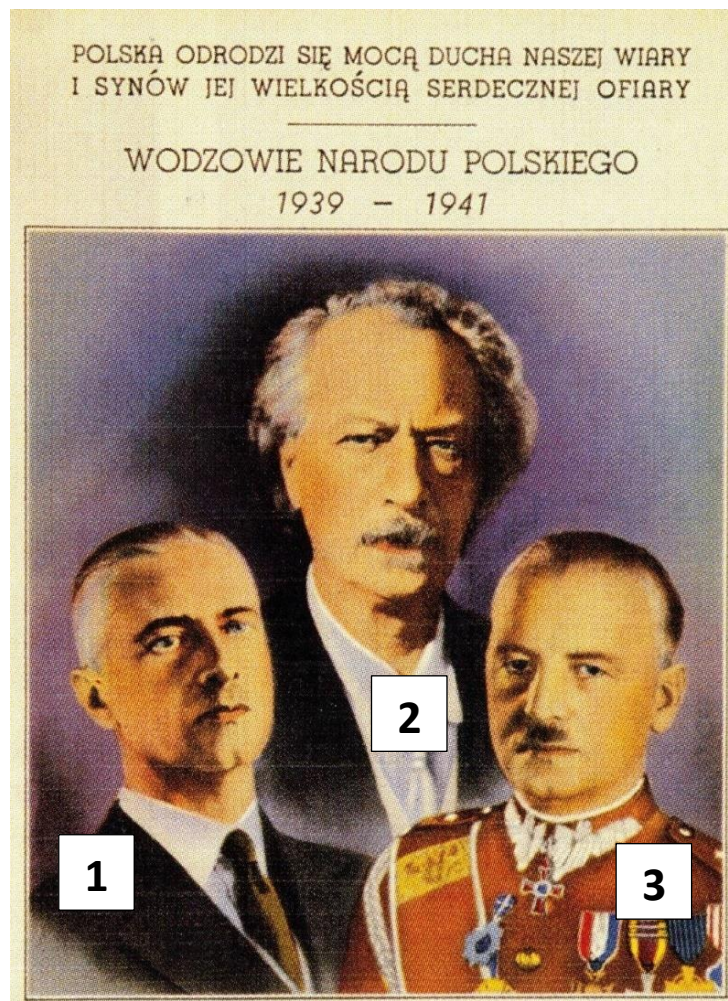
Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Ilustracja do zadania 17.

Kronika polska, red. A. Nowak, Kraków 2000, s. 701.

Zadanie 17. (0–3)

...../3

Uzupełnij tabelę. Podaj imiona, nazwiska oraz funkcje osób uwiecznionych na ilustracji.

Numer	Imię i nazwisko	Funkcja we władzach emigracyjnych w latach 1939–1941
1.		
2.		
3.		

Tekst do zadania 18.

10 września 2023 roku odbyła się beatyfikacja małżeństwa oraz ich siedmiorga dzieci – polskiej rodziny, która 24 marca 1944 roku, w wyniku donosu, została zamordowana przez Niemców za udzielanie pomocy Żydom. Uroczystość, która miała miejsce we wsi Markowa na Podkarpaciu, gdzie rodzina mieszkała i gdzie została zamordowana z ukrywającymi się Żydami, zwieńczyła trwający 20 lat proces beatyfikacyjny.

Na podstawie: [https://www.polin.pl/pl/beatyfikacja-rodziny-\[...\]informacje-historyczne](https://www.polin.pl/pl/beatyfikacja-rodziny-[...]informacje-historyczne)

Zadanie 18.1. (0–1)

...../1

Podaj nazwisko *polskiej rodziny*, której dotyczy tekst.

.....

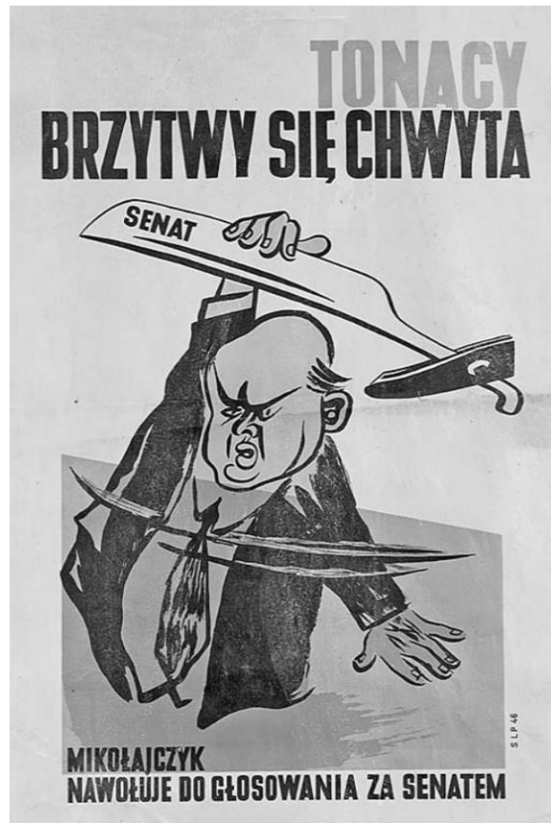
Zadanie 18.2. (0–1)

...../1

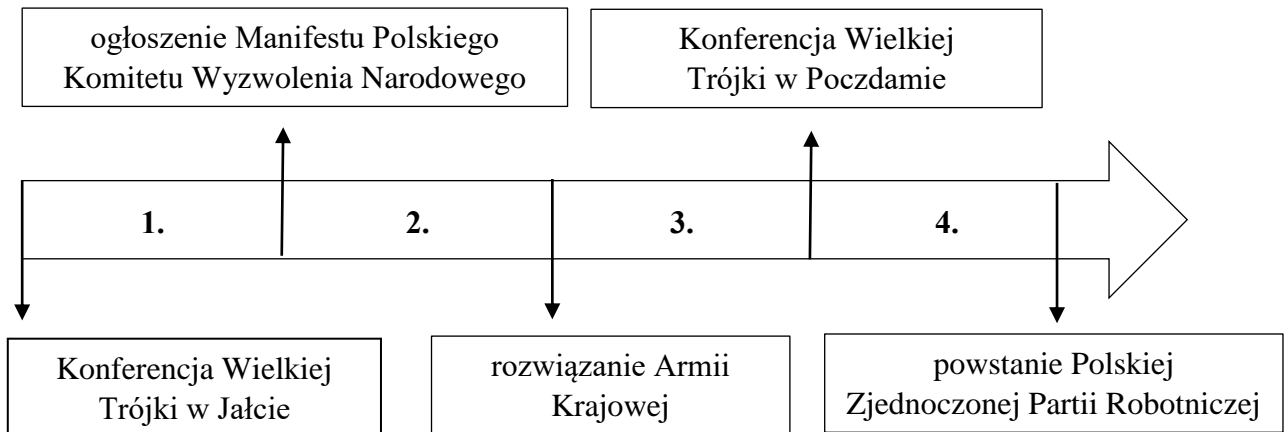
Podaj brzmienie honorowego tytułu, nadawanego wspólnie przez Instytut Yad Vashem za *udzielanie pomocy Żydom* podczas II wojny światowej, który otrzymała również opisana w tekście rodzina.

.....

Ilustracja i taśma chronologiczna do zadania 19.

[https://artinfo.pl/dzielo\[...\]](https://artinfo.pl/dzielo[...])

Zadanie 19.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Ilustracja odnosi się do wydarzeń, do których doszło w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.   B. 2.   C. 3.   D. 4.

Zadanie 19.2. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, czy autor ilustracji był zwolennikiem czy przeciwnikiem polityki Stanisława Mikołajczyka. W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do jednego elementu graficznego.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

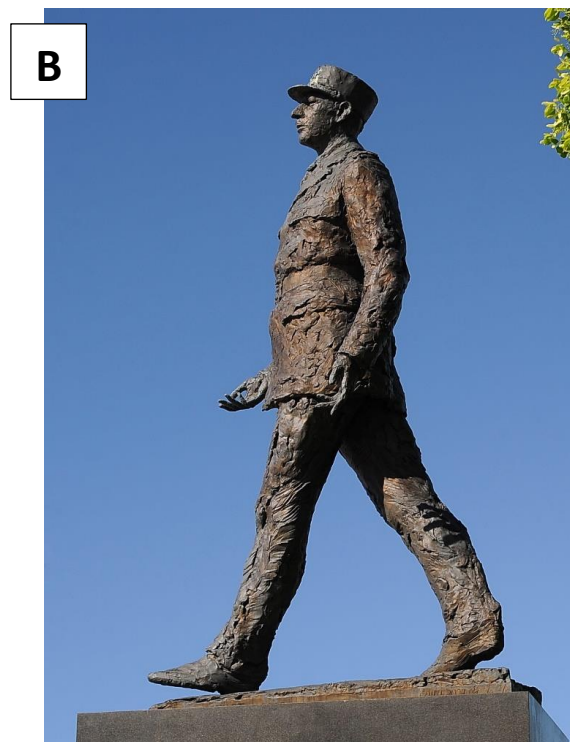
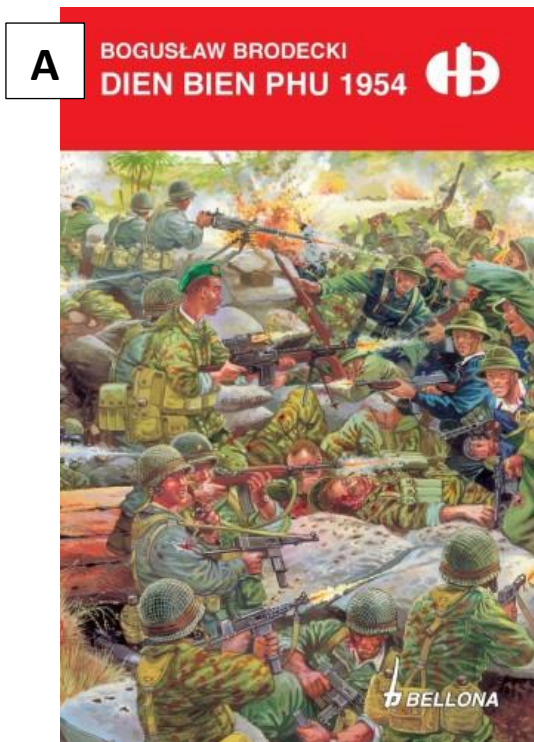
.....

.....

Tekst i ilustracje do zadania 20.

Imperium 19 razy większe od metropolii konało w bólach. Wielu mieszkańców kolonii miało pełne prawa obywatelskie. Kilka departamentów na północy Afryki, zamieszkanymi w znacznej części przez ludność europejską, tworzyło integralną część metropolii. Przeżywszy wojenne upokorzenia, kolejne rządy czuły się zobowiązane do umocnienia własnego autorytetu. W Indochinach przez 8 lat trwała wojna z Wietkongiem, dopóki katastrofalna klęska nie zmusiła kraju do przekazania spraw nieopatrzonemu Waszyngtonowi. Inna zacięta wojna z Frontem Wyzwolenia Narodowego zakończyła się dramatycznym ustępstwem generała i przyznaniem niepodległości Algierii.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 1998, s. 1139.

<https://www.swiatksiazki.pl/dien-bien-phu-1954-edycja-specjalna-6903096-ksiazka.html>;
http://www.dioblina.eu/Pomnik_...

Zadanie 20. (0–1)

...../1

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo **F** – jeśli jest fałszywe.

Zaprezentowana na ilustracji A książka dotyczy bitwy, o której wspomniano w tekście.	P	F
Wspomniany w tekście <i>general</i> to ta sama postać, której poświęcono warszawski pomnik ukazany na ilustracji oznaczonej literą B.	P	F

Tekst do zadania 21.

Słuchajcie mnie wy, jakikolwiek wasz los:
Oto fala nadciąga, zaleje ten ląd,
Więc zrozumcie, to koniec, potop zmiecie was stąd.
Jeśli chcecie ocalić głowy,
Lepiej uczenie się pływać, bo pójdziecie na dno.
Oto czasy nadchodzą nowe.

Słuchajcie, rodzice, przemija wasz czas.
Dajcie porwać się albo jesteście bez szans.
Synowie i córki nie słuchają już was.
Świat nie myśli już jednakowo.
Potępiacie to, czego nie pojmiecie i tak.
Oto czasy nadchodzą nowe.

Na podstawie: https://www.tekstowo.pl/piosenka,dylan_pl,czasy_nadchodza_nowe.html

Zadanie 21. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, czy cytowana pieśń wyraża ducha przemian cywilizacyjnych na świecie, których symbolem stał się rok 1956 czy rok 1968. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Ilustracja i teksty do zadania 22.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 349.

Tekst I

Kochani Rodzice, byłem dziś w Gdańsku. Wszystko widziałem. Nie martwcie się... To były ostatnie słowa Zbyszka Godlewskiego, skierowane do rodziców w niewysłanym liście. Dzień później zginął od kul wystrzelonych z karabinu maszynowego, umieszczonego na czołgu, między stacją kolejki elektrycznej Gdynia Stocznia a ulicą prowadzącą do bramy Stoczni Gdynskiej.

Na podstawie: P. Szubarczyk, *Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chyloni*, w: Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej, 2006, nr 11–12, s. 41.

Tekst II

Na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wiec protestacyjny w związku ze zdjęciem przez władze komunistyczne wystawionych w Teatrze Narodowym „Dziadów” oraz relegowaniem z uczelni Adama Michnika i Henryka Szlajfera. Został on brutalnie zaatakowany przez oddziały milicji i *aktyw robotniczy*.

Na podstawie: [https://www.dzieje.pl/aktualnosci/\[...\]](https://www.dzieje.pl/aktualnosci/[...])

Tekst III

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy przedstawił 21 postulatów, dotyczących m.in. prawa do strajku i tworzenia wolnych związków zawodowych oraz uwolnienia wszystkich więźniów politycznych. Najważniejsze żądania strajkujących stoczniovców dotyczyły utworzenia Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego i zapewnienia prawa do strajku.

Na podstawie: <https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/704102,21-postulatow-Jeden-z-najwazniejszych-tekstow-ludzkosci>

Tekst IV

Bezpośrednim powodem wystąpień robotniczych był trwający od dłuższego czasu konflikt w Zakładach im. Stalina (wcześniej Zakłady Hipolita Cegielskiego). Wczesnym rankiem robotnicy ogłosili strajk i w pochodzie ruszyli w kierunku Miejskiej Rady Narodowej, która mieściła się przy placu Adama Mickiewicza (wówczas noszącego imię Stalina). W trakcie marszu przyłączali się do nich pracownicy innych zakładów.

Na podstawie: [https://dzieje.pl/aktualnosci/\[...\]](https://dzieje.pl/aktualnosci/[...])

Zadanie 22.1. (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, który z tekstów – oznaczonych numerami I–IV – zawiera opis wydarzeń z roku, w którym wykonano zaprezentowaną wyżej fotografię. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Oznaczenie tekstu: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....

Zadanie 22.2. (0–4)

...../4

Dla każdego z tekstów I–IV wskaż nazwę „polskiego miesiąca”, jakim historycy określają opisane w nim wydarzenia. W każdym wierszu tabeli wybierz poprawną odpowiedź.

Tekst I	Marzec	Czerwiec	Sierpień	Październik	Grudzień
Tekst II	Marzec	Czerwiec	Sierpień	Październik	Grudzień
Tekst III	Marzec	Czerwiec	Sierpień	Październik	Grudzień
Tekst IV	Marzec	Czerwiec	Sierpień	Październik	Grudzień

Zadanie 23. (0–10)

...../10

Napisz rozprawkę na jeden z dwóch zaproponowanych tematów:

1. „Półgłówki zrobili burdę, którą wszyscy ciężko przyplącić mogą”. Odnieś się do tej oceny świadka nocy listopadowej 1830 r., uwzględniając przyczyny i konsekwencje jej wydarzeń.
2. „Związek Radziecki ponosi pełną odpowiedzialność za wybuch zimnej wojny”. Odnieś się do tej opinii, uwzględniając politykę sowiecką i amerykańską w latach 1945–1949.

Pamiętaj, że wypowiedź argumentacyjna musi liczyć minimum 200 słów. W przypadku niespełnienia tego wymagania nie będą przyznawane punkty za część formalną (spójność i logika wypowiedzi).

Wybieram temat numer _____.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

OCENA ZADANIA 23 (0–10)	WYPEŁNIA SPRAWDZAJĄCY
• WPROWADZENIE (0–1)	0 – 1
• STANOWISKO (0–1)	0 – 1
• ADEKWATNY ARGUMENT 1 (0–1)	0 – 1
• WIEDZA HISTORYCZNA DOKUMENTUJĄCA ARGUMENT 1 (0–2)	0 – 1 – 2
• ADEKWATNY ARGUMENT 2 (0–1)	0 – 1
• WIEDZA HISTORYCZNA DOKUMENTUJĄCA ARGUMENT 2 (0–2)	0 – 1 – 2
• SPÓJNOŚĆ I LOGIKA (0–2)	0 – 1 – 2
Łącznie za zad. 23:	
Łącznie za zadania 1–24:	
Za cały arkusz:	

KOD SPRAWDZANIA	
KOD WERYFIKACJI	

Brudnopis